

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

Executive Summary

แผนงานวิจัย การพัฒนาทุนมนุษย์ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในปี 2558

The Development of Human Capital in Tourism Industry for ASEAN

Community 2015 Cooperation

โดย

ศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ กาญจนกิจ และคณะ

พฤษภาคม 2556

สัญญาเลขที่ RDG5550017

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัย การพัฒนาทุนมนุษย์ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในปี 2558

The Development of Human Capital in Tourism Industry for ASEAN
Community 2015 Cooperation

คณะผู้วิจัย

สังกัด

ศาสตราจารย์ ดร. สมบัติ กาญจนกิจ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.เรณูมาศ มาอ่อน	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร. สุจิตรา สุคนธ์ทรัพย์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.สุรางค์ เมรานนท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
อาจารย์ ดร.รัตนา ปานเรียนแสน	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อาจารย์ ดร.นพรัตน์ ศุทธิถกล	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
อาจารย์ ดร. สมคิด ปราบภัย	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
อาจารย์นันท์นภัส เกตน์โกศลย์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ชุดโครงการ การพัฒนาทุนมนุษย์ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในปี 2558

Preparation of Human Resources for Healthy Aging Tourism
to ASEAN Community 2015

สนับสนุนโดยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)
และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

(ความเห็นในรายงานฉบับนี้เป็นของผู้วิจัย วช. สกว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทุนมนุษย์ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในปี พ.ศ. 2558 ประกอบด้วยโครงการวิจัยย่อย 2 โครงการ คือ โครงการวิจัยเรื่อง การเตรียมบุคลากรด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 และโครงการวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุในกลุ่มประเทศเจบริค (JBRIC: Japan, Brazil, Russia, India and china) และกลุ่มประเทศอาเซียน(ASEAN) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรมาตรฐานสำหรับการพัฒนาบุคลากรผู้ที่มีขีดความสามารถในการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุในกลุ่มประเทศเจบริค(JBRIC)และกลุ่มประเทศอาเซียน(ASEAN) และเพื่อสร้างเครือข่ายการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุทั้งในระดับประเทศและภูมิภาคอาเซียน ผลผลิตจากการวิจัย มีดังนี้

1. หลักสูตรการพัฒนาบุคลากรสำหรับการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุที่ได้มาตรฐาน และการประเมินผลบุคลากรทางด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุที่มีศักยภาพสูง ผลการพัฒนาศักยภาพด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ก่อนการเข้ารับการฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีศักยภาพด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติของผู้สูงอายุและการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุอยู่ในระดับต่ำถึงปานกลางเป็นส่วนใหญ่ แต่ภายหลังการเข้ารับการฝึกอบรมแล้ว ผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่ มีศักยภาพด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพอยู่ในระดับปานกลางถึงสูง โดยผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนการวัดศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ทั้งก่อนและหลังการฝึกอบรมตามหลักสูตรมาตรฐาน พบว่า ภายหลังการฝึกอบรม ค่าเฉลี่ยของคะแนนการวัดศักยภาพ สูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งแสดงว่าการฝึกอบรมตามหลักสูตรมาตรฐานฯ สามารถทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีศักยภาพด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสูงขึ้นอย่างชัดเจน

2. รูปแบบการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับกลุ่มผู้สูงอายุในกลุ่มประเทศเจบริค (JBRIC)และกลุ่มประเทศอาเซียน(ASEAN) มีการพัฒนารูปแบบซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของอาเซียน

3. เครือข่ายการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุทั้งในระดับประเทศ ในกลุ่มประเทศเจบริค(JBRIC)และกลุ่มประเทศอาเซียน(ASEAN) โดยการจัดสัมมนาในหัวข้อ ASEAN Network of healthy aging tourism ระหว่าง วันที่ 27-28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556 ณ โรงแรมอิสติน มักกะสัน กรุงเทพฯ ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วยผู้แทนประเทศไทยและผู้แทนในกลุ่มประเทศเจบริค(JBRIC)และกลุ่มประเทศอาเซียน(ASEAN) รวมทั้งสิ้น 9 คน ผลการประชุมจากการสัมมนา สร้างเครือข่ายการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุมีประเด็นที่สำคัญ คือ ควรจัดทำแผนแม่บทการท่องเที่ยว เชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุของภูมิภาคอาเซียน

Abstract

The development of Human Capital in Tourism Industry for ASEAN Community 2015 Cooperation consists to two sub-projects: Preparation of Human Resources for Healthy Aging Tourism to ASEAN Community 2015 and The Promotion of Healthy Tourism for Aging People in JBRIC and AEC Countries. Purposes of this research project were, firstly, to develop a standard training curriculum for person-in-charge in order to promote healthy aging tourism of JBRIC and ASEAN countries and, secondly, to build network of healthy aging tourism management at national level and ASEAN.

Results of research are followings.

1. Success in the development of standard training curriculum together with competence-based assessment of person-in-charge of healthy aging tourism. Pre-test of the competence-based assessment on knowledge, understanding of nature and care of the elderly were low to medium in general. However, the post-test after the training resulted in the range of medium and high with statistical significance at 0.05 level. This was to confirm that the training curriculum was simply effective in enhancing competence of trainees.
2. Models of healthy aging tourism of JBRIC and ASEAN could be adapted and adopted into the development of Thailand's model for being a hub of healthy aging tourism among ASEAN countries.
3. Based upon the round-table seminar among the network of healthy aging tourism at national, JBRIC, and ASEAN level of totally 9 participants with the topic of ASEAN Network of healthy aging tourism from 27-28 February 2013 at Eastin Hotel Bangkok, the major recommendation was to implement a master plan of healthy aging tourism of ASEAN tourist.

บทสรุปผู้บริหาร

ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหาการวิจัย

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมภาคบริการที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยในแต่ละปีสามารถสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศในรูปเงินตราต่างประเทศปีละหลายแสนล้านบาท ซึ่งในปี พ.ศ.2552 ประเทศไทยมีรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างประเทศประมาณ 527,326 ล้านบาท หรือคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 5.8 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GDP) ส่วนในปี พ.ศ. 2553 มีรายได้ 585.9 พันล้านบาท เมื่อเปรียบเทียบรายได้ระหว่างปี พ.ศ.2548-2553 พบว่า ประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ด้วยอัตราขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 11.90 ทั้งนี้ ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในประเทศไทยเฉลี่ยปีละประมาณ 9 ล้านคน มีอัตราเติบโตเฉลี่ยสะสมร้อยละ 5 ต่อปี ซึ่งนับว่าเป็นอัตราการเติบโตเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวเป็นอันดับ 7 ของเอเชีย สำหรับในปี พ.ศ.2553 ถือว่าเป็นปีที่ประเทศไทยมีนักท่องเที่ยวสูงสุด จำนวน 15.8 ล้านคน ในจำนวนนี้กว่าครึ่งหนึ่ง เป็นนักท่องเที่ยวจากกลุ่มเอเชียตะวันออก โดยเฉพาะมาเลเซีย ญี่ปุ่น สาธารณรัฐประชาชนจีน และสาธารณรัฐเกาหลี ในอนาคตคาดว่าจะมีนักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศบริค (BRIC: Brazil, Russia, India and China) โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวจากประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนจะเป็นตลาดส่งออกและนำเข้านักท่องเที่ยวมากที่สุดในโลก โดยมีจำนวนนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชีย จำนวน 100-120 ล้านคน ต่อปี (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2554)

สถานการณ์การท่องเที่ยวปัจจุบัน นักท่องเที่ยวมีความสนใจดูแลสุขภาพและความงาม รวมทั้งการออกกำลังกายมากขึ้น ทำให้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) และการท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sports Tourism) มีแนวโน้มได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวจำนวนมาก (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2554) ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรโลกที่ในอนาคตจะมีนักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มผู้สูงอายุเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะมีลักษณะความต้องการเฉพาะ เนื่องจากมีข้อจำกัดทางด้านร่างกาย เช่น การเปลี่ยนแปลงของระบบกล้ามเนื้อ ระบบกระดูก ระบบผิวหนัง รวมทั้งเรื่องระบบประสาทอัตโนมัติและประสาทสัมผัส ความสามารถทางการได้ยินและการมองเห็นอาจเสื่อมลง สิ่งเหล่านี้อาจทำให้เกิดปัญหาสุขภาพ อันส่งผลต่อจิตใจ อารมณ์และสังคม การรับรู้และการเรียนรู้เริ่มถดถอยลง สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการเปลี่ยนแปลงของผู้สูงอายุนี้จะแสดงออกมาให้เห็นทางด้านบุคลิกภาพและพฤติกรรมของบุคคลอย่างเห็นได้ชัด (สุรกุล จนอมรม, 2541) อย่างไรก็ตาม ผู้สูงอายุก็ยังคงมีความต้องการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อน ดังนั้น การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจึงเป็นทางเลือกหนึ่งในรูปแบบของการท่องเที่ยวแบบไร้ความเร่งรีบ (Slow tourism) รวมทั้งต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับสภาพของร่างกาย โดยมุ่งเน้นที่ความสะดวกสบายและความปลอดภัย ซึ่งมีนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุจำนวนมากที่สนใจ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาว และต้องการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว ที่มีความพร้อมในเรื่องโครงสร้างพื้นฐาน

จากสถิตินักท่องเที่ยวสูงอายุที่เดินทางมาประเทศไทยในระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา พบว่า มีอัตราการขยายตัวอย่างต่อเนื่องโดยเฉลี่ยร้อยละ 6 ต่อปี ในส่วนของผู้ที่เกษียณอายุการทำงานที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยนั้น พบว่า มีอัตราการขยายตัวโดยเฉลี่ยร้อยละ 5.33 ต่อปี และจากสถิติข้อมูลนักท่องเที่ยวต่างประเทศในปี พ.ศ.2553 มีนักท่องเที่ยวกลุ่มประเทศเจบรีค (JBRIC) จำนวนมากที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทย ได้แก่ ญี่ปุ่น 985,016 คน, เนการาบรูไนดารุสซาลาม 6,572 คน, รัสเซีย 611,162 คน, อินเดีย 791,236 คน และสาธารณรัฐประชาชนจีน 1,127,979 คน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวกลุ่มเกษียณอายุการทำงานแล้วและเป็นกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญของการท่องเที่ยวพำนักระยะยาวของไทย โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจะทำการพัฒนาและส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวสูงอายุดังกล่าว (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2552) การเตรียมความพร้อมของประเทศไทยในการที่จะก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) ในปีพ.ศ.2558 ซึ่งเป้าหมายสำคัญของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนคือการเป็นตลาดการค้าการลงทุนและเป็นฐานการผลิตร่วมกันโดยมีการเคลื่อนย้ายสินค้า การบริการ แรงงานฝีมืออย่างเสรี และการลงทุนอย่างเสรีมากขึ้น มีการเชื่อมโยงเส้นทางรถไฟจากสาธารณรัฐสิงคโปร์ผ่านไปยังมาเลเซีย ประเทศไทย ราชอาณาจักรกัมพูชา ประเทศสลังกนิยมเวียดนามและสิ้นสุดที่เมืองคุนหมิง สาธารณรัฐประชาชนจีน นอกจากนี้ มีการปรับปรุงเส้นทางคมนาคมทางบกและทางรถไฟให้มีมาตรฐาน เพื่อส่งเสริมความร่วมมือของอาเซียนด้านการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคอาเซียนโดยการจัดทำเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area : AFTA) และเริ่มรวมตัวกับประเทศหรือกลุ่มคู่ค้าที่สำคัญ เช่น ญี่ปุ่น สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐเกาหลี สหภาพยุโรป ออสเตรเลีย ฯลฯ ดังนั้น การก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จึงเป็นประโยชน์ต่อประเทศไทยในการขยายการส่งออกและเพิ่มโอกาสทางการค้าและการบริการในสาขาที่ประเทศไทยมีความสามารถในการแข่งขัน เช่น การท่องเที่ยว โรงแรมและภัตตาคาร สุขภาพ และด้านอื่นๆ

เมื่อพิจารณากลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ พบว่า มีนักท่องเที่ยวที่เป็นผู้สูงอายุมีจำนวนมากขึ้นและเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของไทย จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรสำหรับการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อรองรับการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวของผู้สูงอายุดังกล่าว โดยการศึกษาศักยภาพและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบุคลากร ผู้รับผิดชอบในการจัดการท่องเที่ยว เพื่อนำมาพัฒนาหลักสูตรมาตรฐาน และออกแบบวิธีการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพผู้สูงอายุ ทั้งนี้เพื่อเพิ่มโอกาสในการแข่งขันด้านธุรกิจการท่องเที่ยวของประเทศไทยกับนานาชาติได้ โดยเฉพาะการเตรียมความพร้อมเพื่อการรองรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุจากประเทศในกลุ่มเจบรีค (JBRIC) ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น บราซิล รัสเซีย อินเดีย และสาธารณรัฐประชาชนจีน และนักท่องเที่ยวที่มาจากกลุ่มประเทศอาเซียน ได้แก่ มาเลเซีย เนการาบรูไนดารุสซาลาม สาธารณรัฐสาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ราชอาณาจักรกัมพูชา ประเทศสลังกนิยมเวียดนาม สาธารณรัฐสิงคโปร์ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย เนื่องจากประชากรจากกลุ่มประเทศเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยในอัตราที่เพิ่มสูงขึ้น

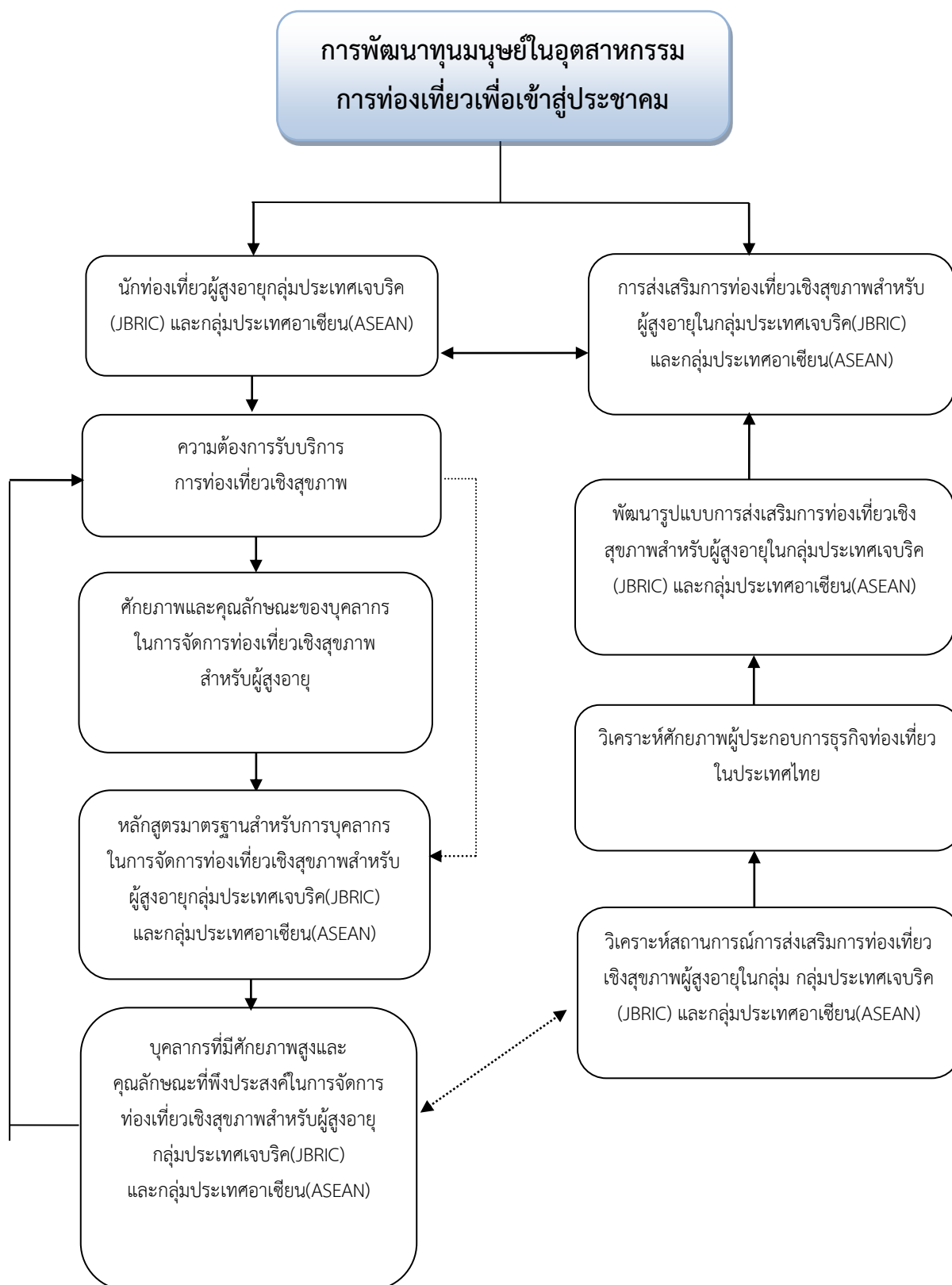
ดังนั้น คณะผู้วิจัยฯ จึงได้เล็งเห็นความสำคัญในการหลักสูตรมาตรฐานสำหรับการพัฒนาบุคลากรผู้รับผิดชอบในการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ พัฒนาบุคลากรที่รับผิดชอบการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ โดยการใช้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้น และจัดทำแนวทางเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุในกลุ่มประเทศเจบรีค(JBRIC)และกลุ่มประเทศอาเซียน(ASEAN)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรมาตรฐานสำหรับการพัฒนาบุคลากรผู้รับผิดชอบในการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุในกลุ่มประเทศอาเซียน (ASEAN) และกลุ่มประเทศเจบรีค (JBRIC)
3. เพื่อสร้างเครือข่ายการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ ทั้งในระดับประเทศในกลุ่มประเทศอาเซียน (ASEAN) และกลุ่มประเทศเจบรีค (JBRIC)

กรอบแนวความคิด

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

โครงการย่อยที่ 1 : การเตรียมบุคลากรด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ.2558

การวิจัยเรื่อง การเตรียมบุคลากรด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ.2558 มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนาหลักสูตรมาตรฐานสำหรับการพัฒนาบุคลากรผู้รับผิดชอบในการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ พร้อมทั้งพัฒนาบุคลากรที่รับผิดชอบการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ โดยการใช้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้น(ดังรายละเอียดได้ในภาคผนวก) โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยทั้งการวิจัยเชิงพรรณนาและการวิจัยเชิงทดลองในสภาพการณ์จริง ได้ผลการวิจัยที่ตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยทุกประการ ดังนี้

การพัฒนาหลักสูตรมาตรฐานและการพัฒนาบุคลากรผู้รับผิดชอบในการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุมีข้อสรุปของผลการวิจัย ดังนี้

ผลการวิจัยพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวและความต้องการของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุจากกลุ่มประเทศอาเซียนกับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุจากกลุ่มประเทศเจบรีค (JBRIC) ที่มาท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทย พบว่า นักท่องเที่ยวทั้งสองกลุ่มมีลักษณะทางชีวสังคม พฤติกรรมและความต้องการในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพใกล้เคียงกัน มีความแตกต่างกันในส่วนน้อยเท่านั้นกล่าวคือนักท่องเที่ยวทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่ มีพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวและความต้องการในการท่องเที่ยว ด้านการรับรู้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจมาท่องเที่ยวจากแหล่งที่ชัดเจน กำหนดจุดมุ่งหมายของการมาท่องเที่ยว เพื่อการพักผ่อนและนันทนาการ มาท่องเที่ยวในเทศกาลสำคัญของไทย ได้แก่ เทศกาลสงกรานต์ เทศกาลสงท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ เทศกาลแห่เทียนพรรษา และเทศกาลลอยกระทง เป็นต้น เดินทางมากับครอบครัวหรือกลุ่มบุคคลที่คุ้นเคยโดยใช้บริการจากบริษัทนำเที่ยวเข้าพักในโรงแรมหรือรีสอร์ท ด้านกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพที่ใช้ภูมิปัญญาไทย ได้ใช้บริการและต้องการการนวดแผนไทยเพื่อส่งเสริมสุขภาพ อาหารและเครื่องดื่มโดยภูมิปัญญาไทยเพื่อสุขภาพ อบ/ประคบด้วยสมุนไพรนวดแผนไทยเพื่อบำบัดรักษาและทำสปา/วาริบำบัด/อาบน้ำแร่หรือน้ำพุร้อน กิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพที่ใช้การแพทย์แผนปัจจุบัน ได้แก่ การตรวจร่างกายการรักษาโรคต่างๆ ทำฟันและรักษาสุขภาพปากและฟันในระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมีความต้องการในเรื่องความยืดหยุ่นในเรื่องเวลาและกำหนดการต่าง ๆ ระยะเวลาในการเดินทางระหว่างแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสม (ไม่นานเกินไป) และการหยุดพักระหว่างแหล่งท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม และประเด็นที่

สำคัญคือ ต้องการบุคลากรผู้รับผิดชอบในการจัดการท่องเที่ยว มีความสามารถในการใช้ภาษาในการสื่อสารมากที่สุด มีความซื่อสัตย์ไม่เอาเปรียบนักท่องเที่ยว มีมารยาท สุภาพ รู้จักกาลเทศะ และมีความเข้าใจในวัฒนธรรมและวิถีการดำรงชีวิตของนักท่องเที่ยวซึ่งผลการวิจัยในส่วนนี้เป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญในการนำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรมาตรฐานสำหรับการพัฒนาบุคลากรผู้รับผิดชอบในการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุทั้งจากนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุกลุ่มประเทศอาเซียน และนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุกลุ่มประเทศเจบรีค(JBRIC) ที่มาท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทยได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพสูง

ผลการวิจัยเกี่ยวกับศักยภาพของบุคลากรผู้รับผิดชอบในการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ

ศักยภาพของบุคลากรผู้รับผิดชอบในการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ หมายถึงรวมถึงความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะของบุคลากรในการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุซึ่งประกอบด้วย ศักยภาพด้านบุคลิกภาพ ศักยภาพด้านคุณธรรม จริยธรรมและศักยภาพด้านการปฏิบัติงานและทักษะวิชาชีพ ดังนี้

ศักยภาพด้านบุคลิกภาพ บุคลากรผู้รับผิดชอบในการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุมีบุคลิกภาพอยู่ในระดับดีมาก ในประเด็นต่อไปนี้ คือ กริยาท่าทางสุภาพเรียบร้อย มีทัศนคติที่ดีต่อการให้บริการและมีจิตพร้อมบริการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีมีความคล่องแคล่วว่องไวในการปฏิบัติงานมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนและพัฒนาตนเองอยู่เสมอและมีการควบคุมอารมณ์ได้ดีในด้านบุคลิกภาพอยู่ในระดับดี ได้แก่ การมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความจำดี มีความเข้าใจธรรมชาติ ความต้องการของนักท่องเที่ยวสูงอายุ และมีความรอบรู้ในการปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ศักยภาพด้านคุณธรรมจริยธรรม บุคลากรผู้รับผิดชอบในการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุมีคุณธรรมจริยธรรมในระดับมากที่สุด โดยมีความยุติธรรมและสร้างศรัทธาให้แก่ผู้ร่วมงานและผู้รับบริการมีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่มีความรับผิดชอบต่อการทำงานในหน้าที่มีจิตสำนึกที่ดีต่อผู้รับบริการมีความเข้าใจตนเองและบุคคลอื่นมีความเข้าใจตนเองและบุคคลอื่นมีหลักธรรมในการปฏิบัติงานมีการประเมินตนเองในการปฏิบัติงานอย่างตรงไปตรงมาเป็นตัวอย่างที่ดีในการปฏิบัติงานและคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัวส่วนด้านการมีความยุติธรรมและสร้างศรัทธาให้แก่ผู้ร่วมงานและผู้รับบริการอยู่ในระดับมาก

ศักยภาพด้านการปฏิบัติงานและทักษะวิชาชีพ บุคลากรผู้รับผิดชอบในการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุมีศักยภาพด้านการปฏิบัติงานและทักษะวิชาชีพ อยู่ในระดับมาก

โดยมีความสามารถในการประสานงานกับส่วนงานอื่นที่เกี่ยวข้องมีความสามารถในการแก้ปัญหาได้ดี มีความสามารถในการใช้ภาษาทำทางได้อย่างดีมีความสามารถในการให้บริการและดูแลนักท่องเที่ยว ผู้สูงอายุมีความรู้และทักษะในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมีความสามารถในการใช้ภาษาไทยได้ดี โดยเฉพาะการเลือกใช้คำและใช้ภาษาที่ถูกต้องชัดเจนมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษได้ดี มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายพื้นฐานและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และมีความสามารถในการใช้ ภาษาต่างประเทศได้อย่างน้อย 1 ภาษา นอกเหนือจากภาษาอังกฤษ

โครงการย่อยที่ 2 : การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุในกลุ่มประเทศเจบรีค (JBRIC) และกลุ่มประเทศอาเซียน (ASEAN)

ประเทศไทยมีความหลากหลายในทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงไปทั่วโลก ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ประเพณีและวัฒนธรรม ดึงดูดนักท่องเที่ยวจากทั่วโลกต้องการเดินทางมาท่องเที่ยวยังประเทศไทย รวมถึงกลุ่มนักท่องเที่ยว ผู้สูงอายุในกลุ่มประเทศเจบรีค (JBRIC: Japan, Brazil, Russia, India and China) และกลุ่มประเทศอาเซียน(ASEAN) แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยว ได้แก่ หาดทราย ชายทะเล อุทยานแห่งชาติ ภูเขา น้ำตก สวนสัตว์ รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม แหล่งนันทนาการและสถานบันเทิง ช่วงฤดูกาลที่นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุในกลุ่มประเทศเจบรีค(JBRIC) ต่างนิยมเดินทางมาท่องเที่ยวก็ตั้งแต่ต้นเดือนกรกฎาคมจนถึงเดือนกันยายน สำหรับนักท่องเที่ยว ผู้สูงอายุในกลุ่มประเทศอาเซียน(ASEAN) ก็มีความนิยมเดินทางมาท่องเที่ยวในช่วงเดือนมกราคม จนถึงเดือนมีนาคม กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวมีความตั้งใจที่จะมาทำกิจกรรมในเมืองไทย ก็คือ การทำ กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพที่ใช้ภูมิปัญญาไทย ได้แก่ การนวดแผนไทย รวมถึงการใช้บริการแพทย์ ทางเลือก นั่นก็คือ การทำสปา การใช้วารีบำบัด การอาบน้ำแร่ การแช่น้ำพุร้อน เป็นต้น

ในด้านศักยภาพของธุรกิจที่ให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทยส่วนใหญ่ มีมาตรฐานในการดำเนินงานอยู่ในระดับนานาชาติ โดยผ่านการรับรองมาตรฐานการดำเนินการ ระดับสากล The Joint Commission International Accreditation (JCIA) และ International Organization for Standardization (ISO) สถานพยาบาลหลายแห่งมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับระดับนานาชาติ ในด้านความเชี่ยวชาญและการเป็นศูนย์เฉพาะทางในด้านต่างๆ สำหรับธุรกิจโรงแรมในประเทศไทย โรงแรมมาตรฐานระดับสี่ถึงห้าดาว มีการให้ความสำคัญและตระหนักถึงกลุ่มลูกค้า ผู้สูงอายุมากขึ้น โดยมีการเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ อาทิ การเตรียมความพร้อมด้านสถานที่ มีการจัดทำทางลาดสำหรับรถเข็น มีการให้บริการในรูปแบบแพทย์ทางเลือกที่หลากหลาย และมีเอกลักษณ์เฉพาะที่โดดเด่นของวัฒนธรรมไทย มีการให้บริการเสริมต่างๆสำหรับผู้สูงอายุ สำหรับการกำหนดอัตราค่าบริการด้านสุขภาพนั้น มีความเหมาะสมคุ้มค่ากับคุณภาพการให้บริการ

และข้อได้เปรียบที่สำคัญของการให้บริการด้านสุขภาพในประเทศไทย ก็คือ พนักงานให้บริการมี อธิษาศัยไมตรี มีน้ำใจ ซึ่งเป็นเสน่ห์ที่สำคัญและสร้างความประทับใจแก่ผู้มาใช้บริการ

รูปแบบการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับกลุ่มผู้สูงอายุในกลุ่มประเทศเจบริค (JBRIC) และกลุ่มประเทศอาเซียน (ASEAN) เป็นรูปแบบที่เกิดจากการให้ความร่วมมือจากทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน สมาคมต่างๆ ที่ร่วมกันแสดงความคิดเห็น ให้ข้อเสนอแนะ ตลอดจนการสร้างเครือข่าย ระหว่างกลุ่มธุรกิจ การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรที่ให้บริการ การสร้างผลิตภัณฑ์และการ บริการที่แสดงเอกลักษณ์ของไทยและอัตลักษณ์ของท้องถิ่น การสร้างโปรแกรมเฉพาะด้านเพื่อรองรับ กลุ่มผู้สูงอายุ การประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมและสร้างความต้องการทางการตลาด เป็นต้น

นอกจากนี้ จากการดำเนินการวิจัยฯ ยังทำให้เกิดเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างเครือข่าย ด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุในระดับประเทศและระดับนานาชาติ โดยเฉพาะในภูมิภาคอาเซียนอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งเป็นผลผลิตอันเกิดขึ้นจากการประชุมเพื่อสร้าง เครือข่ายและความร่วมมือจากผู้แทนประเทศต่างๆ เกิดเป็นกลุ่มภาคีความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว เชิงสุขภาพขึ้น ถ่ายทอดผ่านเว็บไซต์ <http://www.aseanhealthtour.com> โดยมีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อเผยแพร่ ให้บริการข้อมูลด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อีกทั้งเป็นฐานข้อมูลให้แก่ นักท่องเที่ยว นักวิชาการและผู้สนใจในการศึกษาหาข้อมูลด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคอาเซียน

อย่างไรก็ตาม อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและการบริการด้านสุขภาพของประเทศไทย ยังมีอุปสรรคสำคัญหลายประการที่ทำให้การบริการด้านสุขภาพของประเทศไทยประสบความสำเร็จ ได้ไม่ดีเท่าที่ควร อันได้แก่ ปัญหาด้านความปลอดภัย ปัญหาด้านภาษาและการสื่อสาร ปัญหาของ ธุรกิจบริการแอบแฝง ธุรกิจบริการสปาที่ไม่ได้มาตรฐาน ข้อจำกัดทางด้านเวลา ตลอดจนข้อมูลใน รายละเอียดของการให้บริการและสถานที่ไม่เพียงพอ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ แนวโน้มในการดูแลสุขภาพด้วยการแพทย์ทางเลือก และธรรมชาติบำบัดเป็นที่นิยมมากขึ้น รัฐบาลไทย องค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง จำเป็นต้องให้ความสำคัญ กับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ ควรส่งเสริม ผลักดันให้เกิดนโยบาย ด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุให้เป็นรูปธรรม เพื่อให้ประเทศไทยเป็นผู้นำ ด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพื่อรองรับการเปิดประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ.2558

ผลผลิตของโครงการ

จากการศึกษาวิจัยในชุดโครงการ การพัฒนาทุนมนุษย์ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในปี พ.ศ.2558 ได้ผลผลิตของโครงการวิจัยฯ ทั้งสิ้น 4 รายการ ดังนี้

1. หลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรการพัฒนาบุคลากรสำหรับการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สำหรับผู้สูงอายุ

2. บุคลากรทางด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ มีสมรรถนะและมีศักยภาพในการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ

3. รูปแบบการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุในกลุ่มประเทศเจบรีค (JBRIC) และกลุ่มประเทศอาเซียน (ASEAN) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของอาเซียน

4. เครือข่ายการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุในกลุ่มประเทศเจบรีค (JBRIC) และกลุ่มประเทศอาเซียน(ASEAN)

ข้อเสนอแนะของแผนงานโครงการวิจัยฯ

จากการศึกษาวิจัยในชุดโครงการ การพัฒนาทุนมนุษย์ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในปี พ.ศ.2558 มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. รัฐบาลควรกำหนดนโยบายการพัฒนาทุนมนุษย์ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยเฉพาะ การพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนาความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญและทักษะในการให้บริการด้านการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

2. รัฐบาลควรกำหนดนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุ เช่น การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ธุรกิจท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุให้เกิดเป็นรูปธรรม เพื่อให้สถานประกอบการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เกิดความมั่นใจในการให้บริการนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ

3. เครือข่ายในด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ยังมีความไม่ชัดเจน รัฐบาลควรมีการกำหนดนโยบายด้านการพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ โดยมอบหมายหรือจัดให้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแล โดยให้มีผู้แทนจากองค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการในการขับเคลื่อนนโยบาย เช่น กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สถาบันอุดมศึกษา เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2554). *แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555 – 2559*.
วันที่ค้นข้อมูล 30 มิถุนายน 2555, จากกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เว็บไซต์:
http://www.tica.or.th/images/plan_tourism2555-2559/2555-2559.pdf
- สุรกุล เจนอบรม (2541) : *วิสัยทัศน์ผู้สูงอายุและการศึกษานอกระบบสำหรับผู้สูงอายุไทย*.
กรุงเทพฯ : นิชนแอตเวอร์ไทซิงกรุ๊ป.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หลักสูตรการพัฒนาบุคลากรสำหรับการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุที่ได้มาตรฐาน
เนื้อหาหลักสูตร ประกอบด้วยประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

- (1) ธรรมชาติผู้สูงอายุและการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ
- (2) การจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ
 - (2.1) การต้อนรับและการให้ข้อมูลการท่องเที่ยวในครั้งนี้อย่างรวมทั้งการรับรู้ข้อมูลเฉพาะของนักท่องเที่ยว
 - (2.2) การจัดการพื้นฐานในการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ: การเดินทางที่พัก อาหารและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ
 - (2.3) การรักษาความปลอดภัยและการป้องกันอุบัติเหตุ และการดูแลสุขภาพตามสภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุ
- (3) การบริการด้านสุขภาพ (ตามจุดมุ่งหมายของการท่องเที่ยวและตามความต้องการของนักท่องเที่ยว) ได้แก่ การตรวจสุขภาพ การรักษาสุขภาพ โดยใช้ภูมิปัญญาไทย สุขภาพทางเลือก การตรวจร่างกาย การรักษา(บางโรค) ศัลยกรรมเสริมความงาม (เน้นการให้ข้อมูลและวิธีการเข้าถึงบริการเหล่านี้)
- (4) การบริการเรื่องการพักผ่อนและนันทนาการในระหว่างการท่องเที่ยว
- (5) วัฒนธรรม/ประเพณี ของนักท่องเที่ยว
- (6) การบริการเสริมตามความต้องการของนักท่องเที่ยวบนพื้นฐานของวัฒนธรรมและวิถีการดำรงชีวิต

รูปแบบและวิธีการฝึกอบรมตามหลักสูตร

เป็นการฝึกอบรมที่เน้นผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นศูนย์กลาง โดยเน้นการมีส่วนร่วมและการปฏิบัติจริงในการฝึกอบรม

สื่อประกอบการฝึกอบรม

ประกอบด้วยเอกสารและสื่อประสม (Multi media) ตามเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ตามหลักสูตร

การประเมินผลการฝึกอบรม เน้นการประเมินตามสภาพจริงและความก้าวหน้าของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นรายบุคคล

ผลการประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรโดยการทดลองใช้หลักสูตรมาตรฐานในการพัฒนาบุคลากรผู้รับผิดชอบจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ

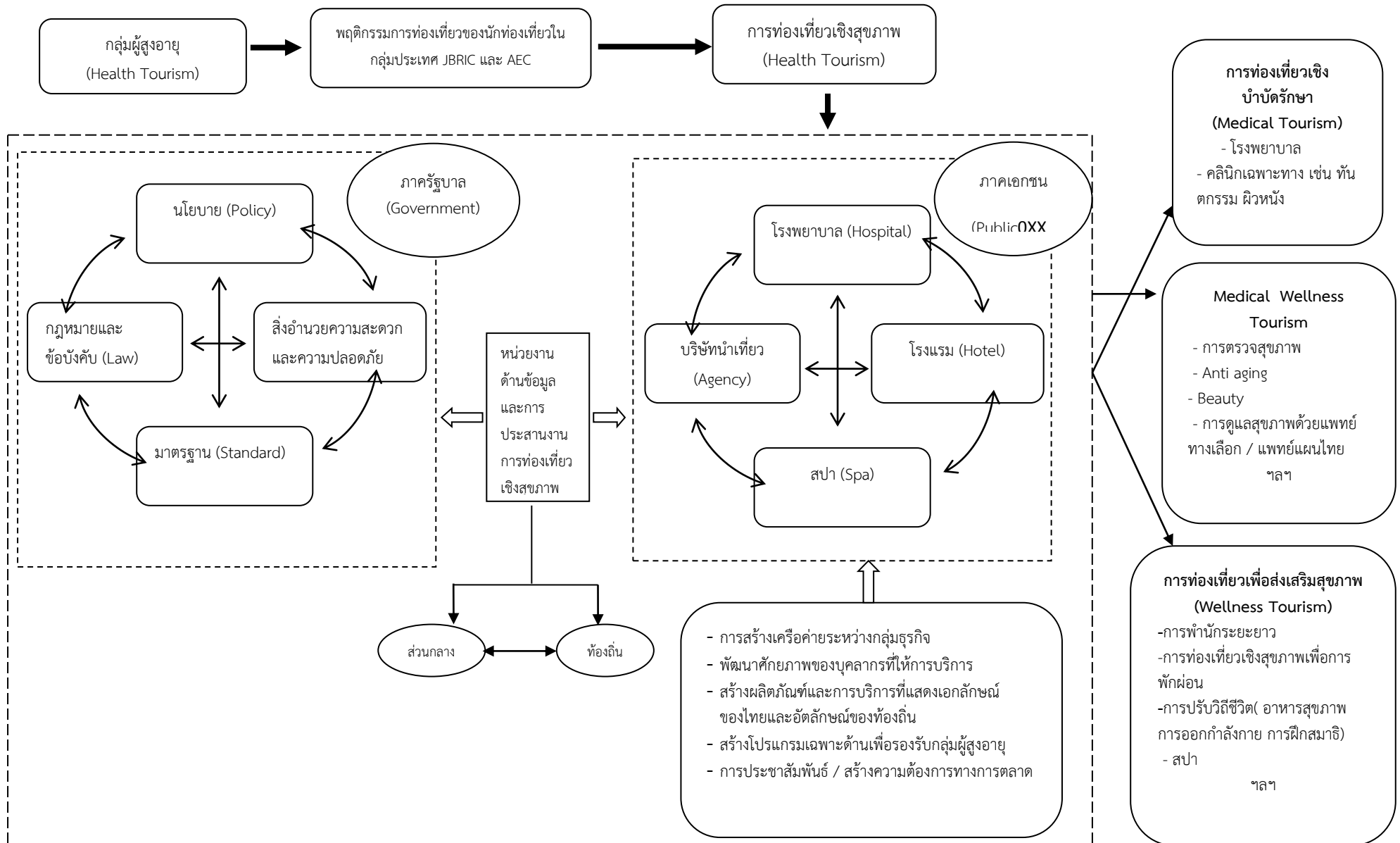
มีประเด็นที่สำคัญ คือ

ผลการพัฒนาศักยภาพด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติของผู้สูงอายุและการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ ก่อนเข้ารับการฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีศักยภาพด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติของผู้สูงอายุและการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุอยู่ในระดับต่ำถึงปานกลางเป็นส่วนใหญ่ แต่ภายหลังการเข้ารับการฝึกอบรมแล้ว ผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่ มีศักยภาพด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติของผู้สูงอายุและการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุอยู่ในระดับปานกลางถึงสูง

ผลการพัฒนาศักยภาพด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ก่อนการเข้ารับการฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีศักยภาพด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติของผู้สูงอายุและการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุอยู่ในระดับต่ำถึงปานกลางเป็นส่วนใหญ่ แต่ภายหลังการเข้ารับการฝึกอบรมแล้ว ผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่ มีศักยภาพด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพอยู่ในระดับปานกลางถึงสูง

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนการวัดศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สำหรับผู้สูงอายุของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ก่อนและหลังการฝึกอบรมตามหลักสูตรมาตรฐาน พบว่า ภายหลังการฝึกอบรมค่าเฉลี่ยของคะแนนการวัดศักยภาพสูงขึ้นกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งแสดงว่าการฝึกอบรมตามหลักสูตรมาตรฐานฯสามารถทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีศักยภาพด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสูงขึ้นอย่างชัดเจน

ภาคผนวก ข. รูปแบบการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับกลุ่มผู้สูงอายุในกลุ่มประเทศ JBRIC และกลุ่มประเทศอาเซียน

ภาคผนวก ค.

รายชื่อเครือข่ายการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สำหรับผู้สูงอายุทั้งในระดับภูมิภาคอาเซียน

การสร้างเครือข่ายการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ระดับประเทศ และระดับภูมิภาคอาเซียน รายละเอียดดังนี้

ระดับประเทศจัดขึ้น ณ โรงแรมวรบุรี คอนเวนชั่น รีสอร์ท จ.พระนครศรีอยุธยา ระหว่างวันที่ 29- 31 มีนาคม พ.ศ. 2556 ผู้เข้าร่วมโครงการเป็นบุคลากรผู้รับผิดชอบโดยตรงปฏิบัติงานในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ จำนวน 28 คน ผลจากการเข้าร่วมโครงการทำให้ผู้เข้าร่วมประชุมรู้จักกันและมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันจากการทำกิจกรรมที่ไม่เป็นทางการ และกิจกรรมที่เป็นทางการ เป็นการเปิดโอกาสที่จะเกิดการทำงานร่วมกันในอนาคต ในการจัดกิจกรรมดังกล่าวคณะวิจัยได้กระตุ้นให้เกิดเครือข่ายภายในประเทศ โดยในที่ประชุมเห็นชอบให้ ศูนย์ประสานการท่องเที่ยวแบบพหุภาระยะยาว กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เป็นองค์กรในการประสานงานสร้างเครือข่ายการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพผู้สูงอายุ

ระดับภูมิภาคอาเซียนจัดขึ้นระหว่าง วันที่ 27-28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556 ณ โรงแรมอิสตินกรุงเทพ มักกะสัน ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วยผู้แทนประเทศไทย และผู้แทนในกลุ่มประเทศเจบรีค (JBRIC) และกลุ่มประเทศอาเซียน(ASEAN) รวมทั้งสิ้น 9 คน ดังรายนามต่อไปนี้

1. Mrs.NguyenThi Rot
Director of Nursing
Vice President ThuaThien Hue Nursing Association
Representative from Vietnam
2. Dr.KyawZin Win M.D.
General Secretary of Myanmar Tourist Health Care Association
Operation Director Victoria Hospital
Representative from Myanmar
3. Mrs.ThounThearyChea
General Director Avia Angkor Travel Co., Ltd.
Representative from Cambodia
4. Professor KannikaPhornphutkul M.D.
President of Chiang Mai International Health Promotion Association
Vice President of Rajavej Chiang Mai Hospital
Representative from Thailand
5. Professor Leonard De Vries
President of Malaysian Association for Physical Education of Sports
Science and Fitness
Dean for Faculty of ASEAN Studies
Representative from Malaysia

6. Ms.Arees Suwannabol
Representative from Russia
7. Mr.Teerasak Charoensin
Representative from Russia
8. Mr.Chatchai Bhopatcha
Representative from India
9. Mrs.Sangduan Khlumpradit
Representative from China

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หลักสูตรการพัฒนาบุคลากรสำหรับการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุที่ได้มาตรฐาน

เนื้อหาหลักสูตร ประกอบด้วยประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

- (1) ธรรมชาติผู้สูงอายุและการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ
- (2) การจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ
 - (2.1) การต้อนรับและการให้ข้อมูลการท่องเที่ยวในครั้งนี้อย่างรวมทั้งการรับรู้ข้อมูลเฉพาะของนักท่องเที่ยว
 - (2.2) การจัดบริการพื้นฐานในการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ: การเดินทางที่พัก อาหารและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ
 - (2.3) การรักษาความปลอดภัยและการป้องกันอุบัติเหตุ และการดูแลสุขภาพตามสภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุ
- (3) การบริการด้านสุขภาพ (ตามจุดมุ่งหมายของการท่องเที่ยวและตามความต้องการของนักท่องเที่ยว) ได้แก่การตรวจสุขภาพ การรักษาสุขภาพ โดยใช้ภูมิปัญญาไทย สุขภาพทางเลือก การตรวจร่างกาย การรักษา(บางโรค) ศัลยกรรมเสริมความงาม (เน้นการให้ข้อมูลและวิธีการเข้าถึงบริการเหล่านี้)
- (4) การบริการเรื่องการพักผ่อนและนันทนาการในระหว่างการท่องเที่ยว
- (5) วัฒนธรรม/ประเพณี ของนักท่องเที่ยว
- (6) การบริการเสริมตามความต้องการของนักท่องเที่ยวบนพื้นฐานของวัฒนธรรมและวิถีการดำรงชีวิต

รูปแบบและวิธีการฝึกอบรมตามหลักสูตร

เป็นการฝึกอบรมที่เน้นผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นศูนย์กลาง โดยเน้นการมีส่วนร่วมและการปฏิบัติจริงในการฝึกอบรม

สื่อประกอบการฝึกอบรม

ประกอบด้วยเอกสารและสื่อประสม (Multi media) ตามเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ตามหลักสูตร

การประเมินผลการฝึกอบรม เน้นการประเมินตามสภาพจริงและความก้าวหน้าของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นรายบุคคล

ผลการประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรโดยการทดลองใช้หลักสูตรมาตรฐานในการพัฒนาบุคลากรผู้รับผิดชอบจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ

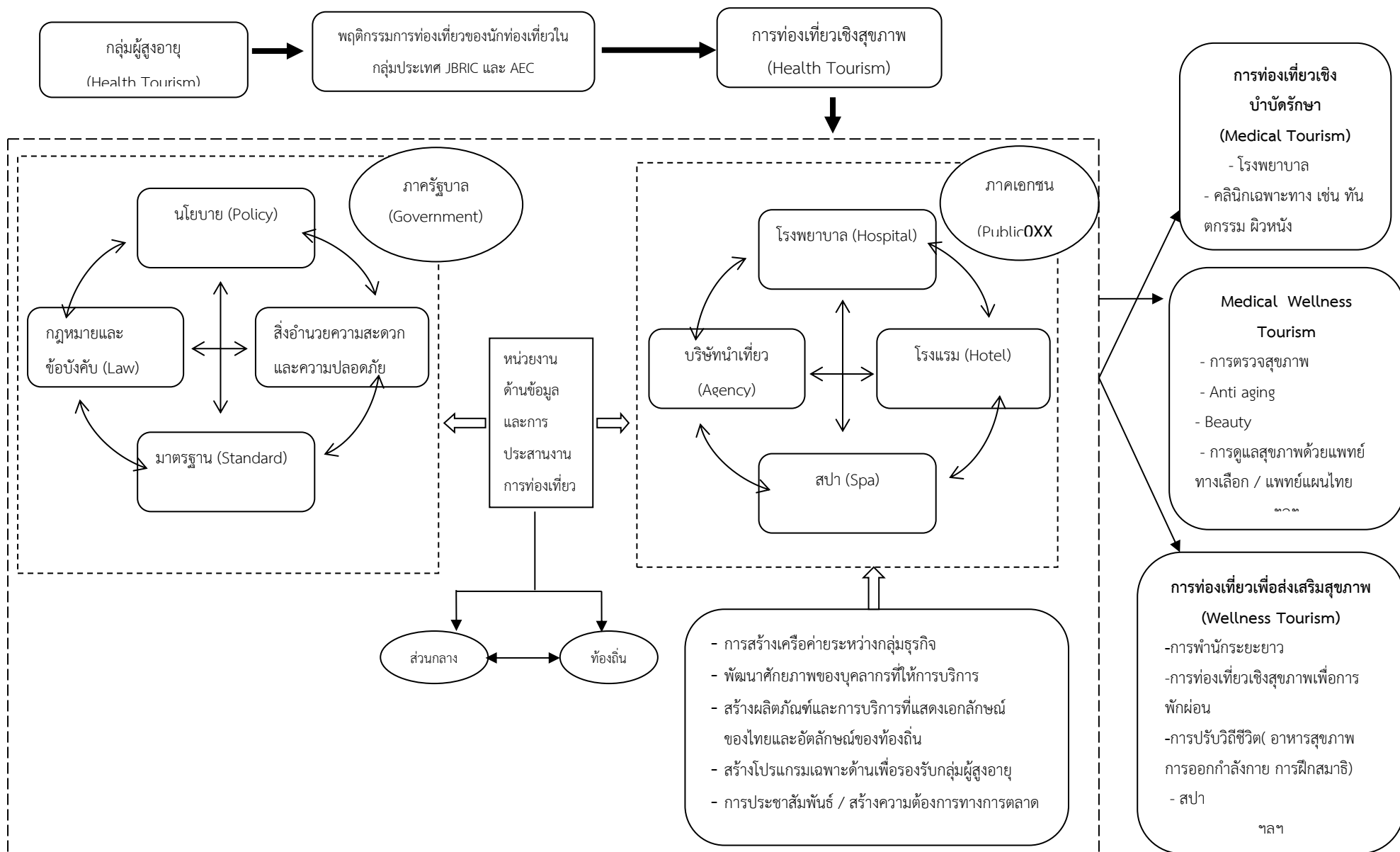
มีประเด็นที่สำคัญ คือ

ผลการพัฒนาศักยภาพด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติของผู้สูงอายุและการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ ก่อนเข้ารับการฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีศักยภาพด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติของผู้สูงอายุและการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุอยู่ในระดับต่ำถึงปานกลางเป็นส่วนใหญ่ แต่ภายหลังการเข้ารับการฝึกอบรมแล้ว ผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่ มีศักยภาพด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติของผู้สูงอายุและการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุอยู่ในระดับปานกลางถึงสูง

ผลการพัฒนาศักยภาพด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ก่อนการเข้ารับการฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีศักยภาพด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติของผู้สูงอายุและการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุอยู่ในระดับต่ำถึงปานกลางเป็นส่วนใหญ่ แต่ภายหลังการเข้ารับการฝึกอบรมแล้ว ผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่ มีศักยภาพด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพอยู่ในระดับปานกลางถึงสูง

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนการวัดศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ก่อนและหลังการฝึกอบรมตามหลักสูตรมาตรฐาน พบว่า ภายหลังการฝึกอบรมค่าเฉลี่ยของคะแนนการวัดศักยภาพฯ สูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งแสดงว่าการฝึกอบรมตามหลักสูตรมาตรฐานฯ สามารถทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีศักยภาพด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสูงขึ้นอย่างชัดเจน

ภาคผนวก ข. รูปแบบการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับกลุ่มผู้สูงอายุในกลุ่มประเทศ JBRIC และกลุ่มประเทศอาเซียน

ภาคผนวก ค.

รายชื่อเครือข่ายการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สำหรับผู้สูงอายุทั้งในระดับภูมิภาคอาเซียน

การสร้างเครือข่ายการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุทั้งในระดับภูมิภาคอาเซียนในครั้งนี้ จัดขึ้นระหว่าง วันที่ 27-28กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556 ณ โรงแรมอิสตินกรุงเทพ มักกะสัน ผู้เข้าร่วมประชุม ประกอบด้วยผู้แทนประเทศไทย และผู้แทนในกลุ่มประเทศเจบรีค(JBRIC) และกลุ่มประเทศอาเซียน(ASEAN) รวมทั้งสิ้น 9 คน ดังรายนามต่อไปนี้

1. Mrs.NguyenThi Rot
Director of Nursing
Vice President ThuaThien Hue Nursing Association
Representative from Vietnam
2. Dr.KyawZin Win M.D.
General Secretary of Myanmar Tourist Health Care Association
Operation Director Victoria Hospital
Representative from Myanmar
3. Mrs.ThounThearyChea
General Director Avia Angkor Travel Co., Ltd.
Representative from Cambodia
4. Professor KannikaPhornphutkul M.D.
President of Chiang Mai International Health Promotion Association
Vice President of Rajavej Chiang Mai Hospital
Representative from Thailand
5. Professor Leonard De Vries
President of Malaysian Association for Physical Education of Sports
Science and Fitness
Dean for Faculty of ASEAN Studies
Representative from Malaysia
6. Ms.Arees Suwannabol
Representative from Russia
7. Mr.Teerasak Charoensin
Representative from Russia

8. Mr.Chatchai Bhopatcha
Representative from India
9. Mrs.Sangduan Khlumpradit
Representative from China